בעזרת השם יתברך

שומרי משמרת הקודש

גיליון צ"ח

גיליון חודשי לחיזוק והתעוררות בענייני תפילה וכבוד ביהמ"ד

ניסן תשפ"ג

דברים אחדים

הַגָּדָה שֶׁל פֶּה סָח

התרגשות מיוחדת שוררת בבית משפחת שיינהויז בימים אלה.

זמן רב קודם לכן היה מורגש בביתם כי מעבר לדירה מורחבת יותר, הכרחי ונחוץ. משפחת שיינהויז - משפחה ברוכת ילדים בלע"ה, הדוחק בביתם הקט היה קשה מנשוא, כל ילד חדש אמנם הביא שמחה לביתם, אך בד בבד גרם הצטופפות נוספת, מחסור באמצעים מנע את משפחת שיינהויז לעשות את הצעד המתבקש, אולם לאחרונה המצב הגיע עד בלתי נסבל, הם עשו השתדלויות גבוהים, נעזרו בידידים ומכרים מהכא ומהתם, שיתפו את מצוקתם בקרב עמך בית ישראל שנענו לבקשתם בהרחבה גדולה.

עד לאותו יום בו הודיע אבי המשפחה הר"ר אביגדור בשמחה לבני ביתו כי עלה בידו להשיג דירה חדשה גדולה ורחבה לרווחת בני הבית, מעתה לא יוכרחו להידחס ולהידחק כבעבר. משפחת שיינהויז החליטו כי אם כבר נדרש מהם לעבור למקום מרווח וגדול יותר, אין ברצונם להגיע לדירה מיושנת, או לרשת כלי בית וריהוט שידעו ימים טובים יותר לפני זמן ועידנים, ברצונם לקבוע את מגורם במקום חדש, דירה חדשה, רהיטים חדשים, התחדשות גורפת מהמסד עד הטפחות, הגיע הזמן להתרחבות והתחדשות.

עם התקרב מועד המעבר, גוברת ההתרגשות בביתם, בני הבית סופרים את הימים והשעות עד לרגע המיועד.

סוף סוף הגיע היום המיוחל, הילדים התעוררו בשעות הבוקר המוקדמות, ההכנות האחרונות כבר נעשו, מיד לאחר תפילת שחרית הגיע ר' אביגדור בחיוך מאושר לביתו, בני הבית קרנו מאושר, הילדים צהלו בשמחה, היום יזכו בעז"ה להגשים את חלומם ואת תוחלת לבם במשך שנים ארוכות.

אולם מה רבה היתה האכזבה ועוגמת הנפש שקידמה את פני משפחת שיינהויז במקום מגורם החדש.

מיד כשפתחו את דלת הבית הורגשה תחושת מחנק מרוב האבק שלא נוקה, שאריות אוכל פזורים וזרוקים היו בכל פינה, אריזות הרהיטים החדשים מושלכים על רצפת הבית, אמנם הדירה חדשה, הריהוט חדש, הכל חדש, אך בלתי אפשרי לגור כאן אפי' שעה קלה, ר' אביגדור התקשר מיד לבית הקבלן לברר את פשר המחדל, הקבלן המופתע טען בוודאות שהוא נתן הוראות ברורות לעובדים לשטיפה יסודית של הדירה, לסלק את כל הפסולת, לנקות את הרהיטים החדשים המאובקים, שהמקום יהיה מצוחצח ונקי, אך מתברר שהאחראים התרשלו במלאכתם.

חודש ניסן מבטא התחדשות באופן ייחודי, מקדימים לפניו את 'פרשת החודש', בו קראנו בתורה: הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה. גם מבחינת הזמן ועונות השנה, מצווים אנו בתורה: 'שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב', החודש בו הבריאה מתחדשת בפריחה ובצמיחה.

חודש ניסן נושא בכנפיו התחדשות בעבודת ה' - בְּאֶחָד בְּנִיסָן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְרְגָלִים. עליה לרגל - בִּיטּוּי לְתִשּׁוּקָה לַעֲבוֹדַת ה' בבחינת 'חָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹקִים'. את תחושת המחסור והגעגועים מביעים אנו בתפילת המוספין: 'וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ, וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירְתֶךָ, בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו'.

ברם, להתחדשות זו דרושה הכנה מקדימה, בטרם קראנו 'פרשת החודש' הקדמנו ב'פרשת פרה' - טהרתן של ישראל, בלתי אפשרי לגשת אל ההתחדשות של חודש ניסן, אם לא נזכך ונטהר את עצמנו מכל סיג ופגם, בטרם ניגשים אנו אל הקרבת קרבן פסח, נדרש מעמנו לסלק את החמץ - 'לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי' - לא תשחט הפסח ועדיין חמץ קיים (פסחים ה.), כי לא ילכו שניהם יחדיו.

בספה"ק דרשו 'פסח' - פה סח, פסח הוא זמן קדושת הפה, בחיוחד עלינו לעורר את עצמנו זאת בזמן התפילה שהיא העבודה היחידה הנמצאת אתנו לעת עתה בבית מקדש מעט, שיהא שיח שפתותינו מזוכך מכל שמץ פסול, ויתקבלו תפילותינו במרומים לפני אדון כל.

נסיים דברינו בנוסח התפילה (יוצרות לשבת החודש): לְהִנָּתֵן דֵּעָה חֲדָשָׁה, לִכְרוֹת בְּרִית חֲדָשָׁה, לְהִבָּרְאוֹת בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, לְהִתְחַדֵּשׁ רוּחַ חֲדָשָׁה,... וְיִנָּתֵן לָעָם לֵב חָדָשׁ, לְשׁוֹרֵר בְּפִיהֶם שִׁיר חָדָשׁ, שִׁיר קְפוֹאֹר וּמְחֻדָּשׁ, עַל כָּל שִׁיר מְהֻלָּל וּמְקֻדָּשׁ. יעזרנו ה' שנזכה לעלות לרגל ולהקריב קרבן הפסח במועדו בשמחה ובטוב לבב.

א כשר'ן פריילעכן פסח

מתקו ויאמץ לבבכם

האערכת

מלב אל לב

התבוננות לאור התקופה

חבר יקר!

שלום וברכה

בתוך הזמן הדחוק ועומס העבודות לקראת חג הפסח, קח לך רגע קט להתבונן מעט.

אם נסכם בקצרה את העבודות הרבות הנערכות בימים אלה, באמירה כוללת ניתן לומר כי אנו עוסקים ב'סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב'.

חלק נכבד מהעבודות הקשות, סילוק החמץ מכל וכל, בל יראה ובל ימצא בבתינו ובכל גבולנו, בנוסף נהגו כל בית ישראל לנקות ולצחצח את ביתם מכל רבב ולכלוך, 'עשיית פסח' הפך לשם נרדף לניקוי יסודי.

מאידך, ישנם את ההכנות הגדולות להכנסת החג, הקניות הרבות, מצרכי החג, מלבושים חדשים ועוד, אפיית מצות, הגעלת כלים, ועוד כהנה וכהנה. כל אלה יחד יוצרים אווירה נפלאה, תענוג עילאי ורוח קדושה נשגבה, ומבטאים היטב את החג והמועד הקדוש הקרב ובא.

בליל הסדר בתחילת ההגדה מביאים אנו את ארבעת הבנים, הבן השני: רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר, מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם. בירושלמי מס' פסחים מרחיב את שאלת הבן הרשע במכה מילים נוספות 'מה העבודה הזאת לכם, מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו בכל שנה ושנה'. נפשו קצה ממצוות שבאים בטורח רב, אין זה עבורו, רחוק הוא מלהבין את התענוג הפנימי המורגש עקב אותה טרחה לחביבות המצוות.

נקיש זאת לעבודת ה' ולקיום כל מצווה בין שיש בה קום עשה בין שיש בה מניעה מעשות, לפעמים היא באה וטורח וקושי, אולם גם כשאינה נוחה כ"כ בעינינו, נתרחק מכל שייכות וקשר לאותה שאלה מתריסה: 'מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם, מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו'.

כן, כעת הנח את הדברים לגבי הנושא המדובר בינינו אודות שתיקה מוחלטת בכל שעת התפילה.

שים לב לתשובה אותה מקבל הרשע: אִלּוּ הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִגְאָל.

ליתר הרחבה בנושא, כשזמנך בידך, עיין נא בגיליון הנוכחי במדור 'מבט אל התפילה'.

נקודה נוספת.

בתקופה זו אנו קוראים בתורה בפרשיות הקרבנות. בתחילת פרשת המנחות בפר' ויקרא נאמר: וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַה' וגו', רש"י מבאר: 'לֹא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו'.

ביאור הדברים, העשיר שהתברך בממון רב מביא בקר וצאן לקרבן עולה, אין בזה רבותא ומעלה גדולה, כפי עשרו יכול להקריב הרבה יותר מזה ואינו חש שום חסרון בנכסיו, לעומת זאת העני שבקושי רב משיג את פת לחמו, צבר פרוטה לפרוטה עד שהצליח להשיג עשרון סולת ולוג שמן, כעת הם הדברים היקרים והקרובים אל לבו, ואת אלה הוא מתנדב לקרבן לה', את זה הקב"ה מחשיב מאוד ואומר 'מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו', לפי רמת הקושי נחשב הקרבן לרצוי יותר לפני הקב"ה. אני מניח שאתה מבין היטב כלפי מה הדברים אמורים.

מודה לך שהקדשת כמה דקות לקרוא את דברי.

א פרלייעכן כשר'ן פסח

עלה והצלח

מאחל בכל לב

ידידך ומוקירך

רננו צדיקים

עבודת התפילה בצל

צדיקי הדורות זי"ע

וַיִּתְפַּלֵּל שְׁמוּאֵל

עובדות והנהגות בעבודת התפילה ואזהרות שמירת הדיבור בשעת תפילה, מאת

הפוסק הגדול הגאון האדיר גאב"ד זכרון מאיר זי"ע

מרן רבי **שמואל הלוי וואזנר** זצוק"ל

בעל **'שבט הלוי'**

ליומא דהילולא - ט"ו ניסן, יום א' דפסח - תשע"ה

ברכת יישר כח ותשו"ח להרה"ח ר' שלמה טרייטל שליט"א - מכון 'מעיינות הלוי' שנהג בנו טובת עין בלוג"ח והגיש הדברים לדפוס

כמונה מעות

על זאת יעידון ויגידון אלפי התלמידים שזכו לשהות בצל קדשו בעת עמדו בתפילה לפני קונו, האיך היתה נפשו משתפכת בערגה והתלהבות לפני אבינו שבשמים כבן המתחטא לפני אביו, ביגיעה נפלאה ובהתמסרות הנפש. ועד זקנה ושיבה לא עזב עבודה גדולה זו מאתו, כמו שזכיתי לראות בתקופה האחרונה כמה פעמים, כשכבר תש כוחו מאד וחולשה גדולה שלטה עליו אעפ"כ היה מתפלל בהשתפכות הנפש ובדביקות מפליאה כבימים ימימה, וכל תיבה ותיבה יצאה מפיו הטהור כמונה מעות ממש מלאה קדושה וכוונת הלב. הגאון רבי שלמה קאהן שליט"א

אכף לאלקי מרום - תפילה מתוך הכנעה

עבודת התפילה של רבינו היתה מתוך הכנעה ושברון לב עצום ונורא, בעינינו ראינו אותו מידי יום ביומו מתפלל ברכת אהבה רבה ושתי עיניו זולגות דמעות כמים כבן המתחטא ומפציר לפני אביו שבשמים. ודבר פלא אחד עלי לציין, שהתבוננתי פעמים הרבה בתפילתו וראיתיו שהיה קד קידה בשובו למקום עמדו להאזין לחזרת הש"ץ או להמשיך בתפילת ערבית, ושאלתי את פה קדשו תורה היא ולימוד אני צריך, מה פשר קידה זו שלא נזכרה בפוסקים. השיבני רבינו הגדול זצוק"ל בנועם לשון קדשו, ואמר, האמת והצדק עמך שקידה זו לא הוזכרה בפוסקים, אולם אומר לך טעמי בזה, כי בשעה שהנני חוזר מתפילה ארוכה של שמונה עשרה ברכות ובקשות הנני מרגיש בלבי הרגשת הכנעה גדולה כזו שמאליה מתפרצת הקידה וההכנעה לפני השי"ת. והפטיר ואמר לי, בכללות טוב שתקח לך ידיעה זו ליסוד מיסודי החיים, מהכנעה לעולם לא מפסידים ולא נענשים. הגאון רבי יצחק ווייס שליט"א

עמידה במקום אחד

הרבה דיבר וחינך את צאצאיו ותלמידיו, לעמוד על מקום אחד בשעת התפילה ולא להסתובב אנה ואנה, ולא רק שלא להסתובב ברגליו בשעת התפילה רק לעמוד על מקום אחד, אלא שגם את ראשו אל יסובב הנה והנה רק יעמוד כשפניו ביושר, והיה מפרש את הפסוק 'לישרים נאוה תהילה' אלו הישרים בראשם ועיניהם לנוכח יביטו, ואינם סוקרים בעיניהם את כל הסביבה, להם נאה להתפלל, תפילתם מקובלת וחשובה לפני השי"ת, כי כוונתם נקיה וטהורה יותר. וכן נהג רבינו שהוא היה תמיד עומד על מקומו בתפילה מרישא ועד גמירא, מלבד כשהתפלל עם הבחורים היה פעם או פעמיים מסתובב בין התלמידים, כדי לבוחנם איך הם מתפללים. כ"ק גאב"ד זכרון מאיר שליט"א

להתפלל מתוך הסידור

שבועות מספר לפני שאיתקטר בעלמא דקשוט עת קרה אסון רח"ל בעירנו נכנסנו לקו"פ לשאול באורים ותומים במה על עירינו להתחזק בעבודת השם, השיב מרן רבינו זצוק"ל בפ"ק כמה דברים קצרים וביניהם 'להתפלל מתוך הסידור' וכפי שזכינו לראות אצל רבינו זצוק"ל שעד יומו האחרון היה מתפלל מילה במילה מתוך הסידור בהתרכזות מלאה, והיו תיבות התפילה יוצאות מפיו בהשתפכות הנפש ובמתיקות ממיסה לבבות. הגאון רבי ישראל זושא הורביץ שליט"א

מעולם לא הסתכל בספר באמצע התפילה

כ"ק אאמו"ר הגה"צ רבי חכם צבי הלברשטאם זצ"ל בעל ה'חכמת צבי' שלמד בישיבתו בשנים הראשונות, כותב במחברת כמה וכמה עניינים ששמע וראה אצל מורו ורבו - רבינו זצוק"ל, וכותב שם כך, 'מורי ורבי מעולם לא הסתכל בספר באמצע התפילה'. ובירדתי אצל אחד מזקני המתפללים אצל רבינו כבר ששים שנה, וגם הוא העיד שמעולם לא ראה את מרן זצוק"ל פותח ספר בשעת התפילה, שידע שבעת התפילה מתפללים. הגאון רבי סיני הלברשטאם שליט"א

תפילה בישיבה, תפילה אחרת לגמרי

וכן זכור לי בדידי הוי עובדא לפני כעשר שנים, שכיבדתי את מרן זצוק"ל בסידור קידושין ואמר לי, אני מקבל ההזמנה ואי"ה אבוא לסידור קידושין, אבל אני רוצה להתפלל מעריב בישיבה, שזה בשעה שבע וחצי ותראה לעשות החופה קודם או אחר כך. הוא כבר היה אז בשנות התשעים הגבוהות והוא עדיין 'בן ישיבה' שיודע שמעריב בישיבה זה תפילה אחרת לגמרי. וכמובן שהיה יכול להתפלל בביתו עם מנין בלי שום קושי, אבל הוא רצה להתפלל מעריב בישיבה, בבחינת זקן ויושב בישיבה כמ"ש בגמ' יומא. הנ"ל

כל התפילה מתחילתה ועד סופה

וכן זכינו לראות את רבינו בעל שבט הלוי זצוק"ל בתפילותיו הק' באופן של תפילה לעני כי יעטוף, היה עומד באימה ביראה במשך כל התפילה, וכל תפילה היה על הסדר, ברכות, קרבנות, קטורת, ברוך שאמר, פסוקי דזמרה, שירת הים, ישתבח, ברכות ק"ש, ק"ש, שמו"ע, חזרת הש"ץ, תחנון, קדושא דסדרא, שיר של יום, קטורת, עלינו, מתחילה ועד סוף. ולאו מילתא זוטרתא היא שאמרינן בגמ' על תפילה שבני אדם מזלזלין בהן, וכמה אנו צריכים ללמוד מזה. הנ"ל

תפילות רבות להשגה לתורה

הוי מרגלא בפומיה דרבי מאמר הגמרא (נדה ע:) מה יעשה אדם ויחכם, ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר (משלי ב ו) 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה' וכו', מאי קא משמע לן, דהא בלא הא לא סגיא, ע"כ. והיה משנן וחוזר תמיד בכל הזדמנות, שאי אפשר לזכות להשגת התורה בזולת ההתמדה בתפילה ובקשה ממי שהחכמה שלו, ומפה קדשו שמעתי לפני שנים מספר, שלכן מצינו בברכת 'אהבה רבה' שנזכרו ריבוי לשונות של תחנונים ותפילה כמו 'אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו' וכדומה, מפני שכדי לזכות לכתר תורה צריכים רחמי שמים מרובים ומבעי להרבות על כך בתפילות ותחנונים לפני בעל הרחמים שהחכמה שלו. הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א

התעוררות לקדושת התפילה

... ואשר ביקש התעוררות לענין קדושת התפלה וענית אמן וכו', הלא הכל גלוי לפניכם בשו"ע וספרי יראים, והכל תלוי אם אדם יכול לפעול על עצמו ה"דע לפני מי אתה עומד", ויודע שהשכינה שורה במקום תפלה. והשח שיחה בטלה, לא זו שפוגם בתפילה עצמה ובקדושת בית המדרש ובית הכנסת כמש"כ האר"י שרוב חורבן כתי כנסיות ע"י שיחה בטלה בתוכם, אבל נוסף לזה שמגרש השכינה הקדושה, וע"ז ידוו כל הדווים. שבט הלוי ח"י סי' ט"ז

אשר שאל אותי בעניין החוטאים בנפשם בעניין שיחה בשעת תפילה בין במקום דמותר להפסיק בין במקום דאסור להפסיק... ולעניין שעת תפילה כפול באיסורו כמבואר או"ח סי' קכ"ד ס"ז לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"צ חוזר התפלה ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשא וגוערים בו, וע"ש באלי' רבא אות י"ב מלשון הכל בו אוי להם למדברים דברים בטלים או שחוק בשעת התפלה כי ראינו בעוונינו כמה בתי כנסיות שנחרבו על שנהגו בהם קלות ראש, ובשם בעל וזי העמודים כ' האליהו רבה דמותר לבייש אנשים אלה ברבים. וכמובן אם מכוין בזה רק לשם שמים וכבוד ה' המחולל. ח"ט סי' ל'

אפי' במקום דמותר להפסיק

והשתא לא מבעי' בשעת חזרת הש"ץ ובשעת קריאת התורה דאיסור השיחה מעיקר הדין, אלא אפילו במקום דמותר מטעם זה, מכ"מ אסור מטעם שיחה בביהכנ"ס עצמו, ואין חילוק בזה בין בית הכנסת לבית המדרש, דלענין זה קדושתן שוה. ואשרי מי שנזהר בזה. ואשרי למי שעומד בפרץ למחות ולגעור בהחוטאים בזה, כמובן בהשכל ודעת, והחכם עיניו בראשו שלא יצא שכר המצוה בהפסד עבירה. שם

חטא שהיא נחלת הכלל כולו בעוה"ר

ישנם חטאות הצבור שהם בעו"ה נחלת הכלל כולו, ואחד מהם הזלזול בקדושת בתי כנסיות השיחה בשעת תפלה והשיחה בשעת קריאת התורה, כאילו בתי מקדש מעט הם ח"ו מקום להתועד שם ולספר כל ההבלים והחדשות שראה באמצע השבוע.

דברים נוראים בעניין שיחה בשעת התפילה

בכינוס לר"ח בק"ק שבט הלוי באשדוד, נשא דברים הגאון הרב אברהם אליהו וואזנר נכדו של הגאון האדיר מרן פוסק הדור בעל שבט הלוי זצוק"ל, בענין ריבוי הסובלים מהמחלה הידועה רח"ל. וסיפר שאמר לו סבו הגדול זצוק"ל על אודות כמה אנשים מבני קהילתו שנתגלה אצלם המחלה הידועה. רח"ל.

ושאל הנכד את סבו: "עד מתי נסבול מהצרות האלו הלא איתא צדיק גוזר והקב"ה מקיים"? ענה לו הסבא הגדול זצוק"ל: "ואיך אפשר לברך כאשר יש הפרעות?" וכאשר שאל אותו נכדו לאיזה הפרעות הוא מתכוון, ענה לו בלשונו הבהיר:"כשם שהאדם המדבר בפלאפון והקליטה ניתקה, כבר אינו יכול לשוחח, כמו"כ בתפילה, אם מדברים בשעת התפילה, השיחה ניתקה ואינה מקובלת למעלה".

וביאר דבריו "התפילות אינן מקובלות למעלה כאשר משוחחים באמצע התפילה, כשהמתפללים יפסיקו לדבר באמצע התפילה, תיעצר המחלה והמגיפה נעצרה".

כאן המשיך הרב וואזנר לקרוא מכתב מאת סבו הגדול זצוק"ל שביקש מהציבור להתחזק בענין דברים בטלים באמצע התפילה ולהחזיק בקדושת ביהכנ"ס, וב"ה נתרפאו החולים. קונטרס צלותהון בכן מקבל

היות שאין מקפידים שלא לדבר ולשוחח בביהמ"ד

וכבוד מורי ורבי הגאון האדיר פוסק הדור מרן בעל "שבט הלוי" (שליט"א) [זצוק"ל] מרבה לעורר ולהתריע ע"ז בכל עת מצוא, ואף התקין בביהמ"ד דישיבת "חכמי לובלין" תיקון גדול בענין זה, והוסיף, כי לדעתו המחלה הממארת והאיומה ר"ל באה ע"ז שאין מקפידים שלא לדבר ולשוחח בביהמ"ד ונוהגים בו ח"ו קלות ראש. הגאון הרב משה שאול קליין שליט"א, מתוך מכתב

לדעתי יש להיזהר בקדושת בית הכנסת

במעשה הנורא שהיה כאן בבארא פארק לפני כארבע שנים, כאשר אלפי המחפשים את הילד ז"ל נחרדו לשמוע כי מצאוהו הרוג במיתה משונה, שאלתי את רבינו מרן בעל שבט הלוי זצ"ל ששהה אז באוסטריה לצרכי מנוחה: ילמדנו רבינו, מדוע ארע המקרה הנורא הזה בעירנו, מה עלינו לתקן בעקבותיו, הלא כל לב יחרד למשמע כזאת! השיבני רבינו: איני נביא, ואיני יודע חשבונות שמים, אולם לדעתי יש להיזהר בקדושת בית הכנסת, שלא לדבר בעת התפילה וקריאת התורה, כמו"כ לא להסתובב בשעת התפילה, עניין אשר מו"ר מהר"ם שפירא התנגד לכך נחרצות, ואם איתא בשו"ע על עניינים אלו 'גדול עוונו מנשוא', ייתכן שיש קשר בין הדברים. ספר רב רבנן

מבט אל התפילה

זוויות ראיה שונות על

ענייני התפילה

זְמַן חֵרוּתֵנוּ - לְחֵרוּת עוֹלָם

עוסק העבודה מורגש היטב בכל בית יהודי בימים אלה, כבר כמה חודשים בהן עוסקות נשים צדקניות בהכנות לחג הקדוש הקרב ובא, החל מעבודות ביעור החמץ וסילוקו מן הבית, ניקיון יסודי של הבית מכל רבב ושמץ לכלוך כל שהוא, שפשופים וקרצופים, שטיפה והדחה, להמלצת הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע אודות המלאכים היוצאים מקשר"ק.

לאחר ימי הפורים צוברות המלאכות הקדושות תאוצה והגברה. מה עוד בהגיע חודש ניסן, הרחוב היהודי משנה את פניו בהשראה עילאית ועוטה על עצמו אווירת חג, הבתים מתרוקנים והרחובות מתמלאים בריהוט ישן ובלאות בגדים, רשתות שיווק המזון וההלבשה עמוסות בתורים ארוכים המסתרחים באיטיות, תחושת חג מורגשת בכל פינה, פה ושם נראים עמדות להכשרת כלים בליווי משגיח צמוד מטעם הבדצי"ם המהודרים, עוברים ושבים אצים ורצים בעגלות גדושות בחבילות המצות ושאר מצרכי החג, זר לא יבין את אווירת הקדושה השורה בימים אלה בציפייה ובערגה לליל התקדש החג.

אחד התחומים העמוסים מאוד בימים אלה - המוצ"ים והרבנים שליט"א, היושבים על משמרתם בבתי ההוראה לתת מענה לאלפי השאלות העולות בבתי ישראל בתקופה זו, עם ישראל קדושים מדקדקים בקלה כבחמורה במשך כל ימות השנה, חפצים לדעת את המעשה אשר יעשון בכל תחום ועניין, שבעתיים יבוא הדבר לביטוי בפרוס חג המצות אשר בו גוברים השאלות וההתלבטויות עשרת מונים, מורי ההוראה יושבים מבוקר עד ערב ומשיבים לכל שואל, החל משאלות פשוטות ביותר מעקרות בית תמיהות שאינן בקיאות כלל בצדדי ההלכה, עד לשאלות סבוכות הדורשות עיון מעמיק, השואל הפרטי לא יבחין במאמץ והיגיעה של המורה צדק, בשבילו השקיע הרב שתי דקות בלבד, פעמים רבות מורי ההוראה אף אינם זוכים להערכה מצד הצובאים הרבים על ביתם, זכור לטוב אותו איש משכיל שהתברך בשפע מן השמיים, שמנהג קבוע היה לו בערבי פסחים לסבוב בין כמה וכמה רבנים לערוך אצלם 'מכירת חמץ', כך אימץ לעצמו שיטה ייחודית כיצד להעניק להם מתנת חג בדרך כבוד.

הגאון הגדול ר' פסח גד גרויסלרנר שליט"א נערץ בפי כל ונודע כאיש הלכה מובהק, בקי בכל מכמני הפסק כפי שקיבל מרבותיו הפוסקים הגאונים זצ"ל, ניחן משמיים במוחחיות ייחודית לתשובות קולעות וקצרות בבהירות גבוהה, מה שמביא עילה בפני רבים להפנות את שאלותיהם בסיוחד אל הגאון ר' פסח גד שליט"א, מלבד זאת, מפורסם לשם ולתהילה ונודע כפה מפיק מרגליות, ידיו רב לו במדרשי חז"ל ובספרי הדרוש והחסידות.

בשבועות הקרובים לחג הפסח כמעט ואינו נותן תנומה לעפעפיו, בימים אלה הוא מרחיב את שעות קבלת הקהל להשיב לציבור הרחב הבאים לדרוש בדבר ה' זו הלכה, גם בשעות שמחוץ לזמן זה, הטלפון כמעט ואינו פוסק מלצלצל, הרב פסח גד אינו מנתק את הטלפון חוץ מזמן התפילה בשעות קבועות, שמא תבוא כעת שאלה דחופה והלה לא ידע כיצד יעשה, שאלות מגוונות מגיעות לפני הרב מרחבי העולם כולו, כאותו שואל שהשכיר ביתו בתוך שלשים יום שקודם החג לאדם שאינו שומר תורה ומצוות ושאלתו בפיו האם במקרה כזה מוטלת על המשכיר חובת בדיקת חמץ כיון שהשוכר בוודאי לא יבדוק את החמץ. ר' פסח גד נזכר בטלפון הבהול באחד מימי חול המועד בשנה שעברה, השואל, נודע לו כי אתמול נפטר בחו"ל דודו הגלמוד שהיה בעל נכסים רב אך לצערנו לא שמר תורה, השואל ואחיו הם היורשים לנכסי הדוד הזקן, כעת מה עושים עם החמץ שבאותו בית במדינת הים הרחוקה. חיוך עולה על פני הרב שליט"א כשנזכר בשיחת טלפון של אותה בת ישראל תמימה שהתקשרה לפני כמה שנים בליל בדיקת חמץ בשעה מאוחרת, האשה סיפרה שבעלה מחפש כג' רבעי שעה את הפתית העשירי ואינו מוצא, הרב הציע שתנסה להיזכר היכן היא הניחה את הפתיתים ויחפשו יחד, תגובת האשה היתה כי זוכרת בבירור היכן הניחה כל פתית, השאלה, האם מותר לה לגלות לבעלה היכן הסתירה את זה....

כמה ימים לפני חג הפסח המשמש ובא. עייפות קלה ניכרת על פני הרה"ג ר' פסח גד שכמעט ואינו רואה שינה בעיניו בימים עמוסים אלה, הציבור התרחב בלע"ה כ"י והשאלות בהלכה גוברות, ר' פסח גד משתדל לתת מענה לכולם במאור פנים, לפעמים נאלץ להרגיע את הממתינים שקצרה עליהם סבלנותם וקובלים כי מחכים זמן רב מידי לטענתם.

התור מתקדם אט אט, בין המסתינים עומד פרויקה, גם הוא ברצונו לשאול שאלה, אמנם לא בדיוק שאלה בהלכה, אך לא פחות מטרידה, לדעת פרויקה, הרב גרויסלרנר הוא האדם המתאים ביותר להתייחס ברצינות לשאלתו ולתת לה מענה הוגן.

סוף סוף הגיע תורו של פרויקה - כבוד הרב! שאלה קשה מעסיקה ומנקרת במוחי זמן רב, אני לא צריך לספר לרב את הטרדות המייגעות והמתישות שאנו עוברים בתוך כל עם ישראל לקראת החג, נראה לי שעומס העבודות בימים שטרם חג הפסח עולה בהרבה על כל חג אחר בכל השנה, ובדיוק חג זה מכונה 'זמן חרותנו', בו בזמן שהתחושה הבאה בעקבותיו היא ההיפך הגמור?

הרב פסח גד מופתע מעט מהשאלה, בדרך כלל שואלים כאן שאלות בהלכה הנוגעות למעשה, מכל מקום נראה שהשואל הוא רציני ומוטרד משאלה סבוכה זו, ר' פסח גד ניסה להרגיע את פרויקה - יהודי יקר, אנחנו רק בימי ההכנה לקראת החג הגדול, בעוד ימים ספורים יתקדש החג, לאחר שתתבונן בסיפור יציאת מצרים ותשתדל להפנים את הדברים, כמו שאנו אומרים בהגדה של פסח: בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרָיִם, אז בוודאי תחוש את החרות המיוחלת.

לזה חיכיתי...! - צהל פרויקה, הבנתי שזה מה שישיב לי הרב, אך התשובה אינה מספקת אותי, אתייחס ברשות הרב לחג עצמו, וכי ישנו עוד חג אחד בכל השנה שאנו צריכים להיזהר ולשמור כל כך, כמה צריך להיזהר שלא להיכשל מחמץ, להשגיח על הילדים בשבע עיניים שלא יחטטו בארונות החמץ חלילה, בכל מקום אליו מגיעים, ההקפדה על הכשרות גוברת ומכפילה את עצמה מכל ימות השנה, מה עוד עם נמנה את ההוספות מפוסקי הדורות ומנהגי ישראל כל אחד כפי מסורת אבותיו וכו' וכו', איני מתלונן חס ושלום, אך האם לזה בדיוק, חירות ייקרא.

פרויקה כבר מתעכב זמן מה אצל הרב, סבלנותם של הממתינים אחריו החלה פוקעת, הרב מבין כי גם משעות המנוחה המעטות שנותרו לו יקדיש היום עבור היהודי העומד לצדו, מצווה גדולה לשנות לאדם תפיסת עולם מעוותת - סלח לי אבל כעת לא אוכל להרחיב מדי בנושא, אם ברצונך, בוא אל ביתי הלילה לאחר שאסיים עם שאלות הציבור.

בערב הגיע פרויקה אל הרב פסח גד שקבלו בסבר פנים יפות והורה לו לשבת, כיבוד קל הוגש אל השולחן, לאחר טעימה קלה ביקש פרויקה את רשות הדיבור.

- בנוסף למה ששאלתי את הרב בבית ההוראה, ברצוני לדעת, הלא ידוע שחג הפסח הוא חג האמונה, האם ישנו קשר בין הכינוי 'זמן חרותנו' לזה שחג הפסח וסיפור יציאת מצרים הם יסודות האמונה לדורות עולם, אשמח מאוד אם הרב יעשה לי סדר בנושא.

- לפני שאענה לך על שאלותיך, אשאל אותך שאלה, תאר לך אילו היית במצרים והיו מציעים לך לצאת עם כולם ביציאת מצרים, האם היית בוחר לצאת או מעדיף להישאר שם?

פרויקה גיחך - בטח שהייתי רוצה לצאת, מה השאלה בכלל..., מי רוצה להיות מעונה בעבודת פרך תחת המגף המצרי האכזר?

הרב המשיך - בוודאי ידועים לך דברי רש"י על הפסוק 'וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם' - אחד מחמשה יצאו וד' חלקים מתו בשלשת ימי אפילה. במדרש יש דעה שרק אחד מחמישים!!! יצאו, השאר נותרו שם. אף לשיטה שרש"י מביא, אתה קולט איזה נתון מזעזע, אנחנו כיום קרוב לשמונים שנה לאחר חורבן יהדות אירופה, עד היום אנו מזועזעים מההשמדה ההמונית שהייתה שם, כשליש מעם ישראל נכחד הי"ד, מצמרר ומזעזע, פה אנו מדברים על רוב המכריע - שמונים אחוז!!! מעם ישראל שהושמד ולא יצא ממצרים, אנחנו לא מדברים אודותיהם, לא מתאבלים עליהם, נמחקו לגמרי מהמפה.

אתה יודע מדוע? רש"י מסביר בפר' בא: 'ולמה הביא עליהם חשך, שהיו בישראל באותו הדור רשעים ולא היו רוצים לצאת ומתו בשלשת ימי אפלה', לא כתוב שהיו שוטים, כסילים, טיפשים וכדו', הם לא רצו לצאת כי היו רשעים!!! איך זה מסתדר עם מה שהבנת עד היום, לפני רגע היית בטוח שאין כל סיבה להישאר שם, מי רוצה להיות עבד עולם במצרים.

- באמת תמוה להפליא, לא חשבתי על זה מעולם, איך באמת יתכן שהרוב המוחץ של עם ישראל לא היה מעוניין לצאת משם.

- שמע היטב פרויקה היקר! ישנה טעות שורשית בכל המונח 'חירות', מקובל לחשוב שחירות פירושה חופשיות ושחרור, לחיות חיים קלים ונוחים, לא מוטל עלי שום עול ומשא, יכול אני לעשות כל מה שליבי חפץ, הלא כך נראה לך? - פרויקה הנהן לאישור.

פה טמונה הטעות, אתן לך דוגמא, ביערות ובמדבריות הענקיים מסתובבות חיות טורפות, אחת הפעולות המרכזיות שלהם במשך היום, לצוד את טרפם, הם לוטשים עיניים בדריכות אחר בעלי חיים חלשים ומנסים לתפוס אותם ובכך להביא מזון לפיהם ועבור גוריהם, פעמים רבות מתנהל מרדף ארוך והטורף אינו מצליח להשיג את מבוקשו, החיה הנרדפת הצליחה לברוח ולחמוק משיני הטורף, הטורף מאוכזב ומנסה את כוחו בכיוון אחר.

ידוע, כי בעלי חיים שניצודים ומובאים למדינות אחרות, הם מכונסים במכלאות ענקיות בשטחים גדולים, ניתן להם מזון בשפע ובהרחבה, לכאורה לא חסר להם מאומה, יתירה מזו, הלא כיום הם אינם עומלים ויגעים, עול הפרנסה ירד מכתפיהם, אינם צריכים לטרוח להשיג את מזונם כבעבר, הם בחיים נוחים יותר, מכל מקום תוחלת חייהם נמוכה יותר, כל זאת מדוע ולמה? מסיבה אחת בלבד, היות שאינם חיים במקומם הטבעי.

ענייננא דיומא

ענייני תפילה לאור חג הפסח

וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ

אחת הנקודות המרכזיות המסמלות את חג הפסח, הוא עניין החינוך, חלק נכבד ממדהות של החג סובב על העברת האמונה לדורות.

כשהקב"ה שולח את משה רבינו להתרות בפני פרעה על מכת הארבה, ציווה אותו: וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ וגו'. כלומר המטרה של כל הניסים, המכות המופלאות, יציאת מצרים וכו', שיספרו את הדברים לדורות עולם.

נושא העברת סיפור יציאת מצרים לדורות הבאים מודגש היטב בתורה, כנגד ארבעה בנים דברה תורה, כל אחד לפי דעתו והבנתו.

כשמתבוננים קמעה, נשכיל להבין מה גדלו חסדי השי"ת עמנו ע"י מצווה זו.

כשפוגשים אדם שאינו שומר תורה ומצוות, מיום לידתו לא שמע ולא ידע מאומה ומנסים לדבר על לבו ולהוכיח לו את אמיתת התורה, אולם גם לאחר ששוכנע בהבנה מלאה כי ה' אלקים אמת ותורתנו הקדושה אמת, אך כשמדברים אתו אודות שינוי לכיוון שמירת התורה והמצוות מעתה, כמה קשה בעיניו ונראה כבד מנשוא, מהיום והלאה צריך לשנות את סדר יומו בצורה כוללת מבוקר ועד ערב, אף אינו מסוגל לחשוב על כך, וכי מעתה יתחיל בדברים חדשים לכל ימי חייו?

[אכן, הרמב"ם מחשיב אותם כאנוסים (הל' ממרים פ"ג ה"ב): בני התועים האלה ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם ונולדו בין הקראים וגדלו אותם על דעתם הרי הוא כתינוק שנשבה ביניהם וגדלוהו ואינו זריז לאחוז בדרכי המצות שהרי הוא כאנוס ואע"פ ששמע אח"כ שהוא יהודי וראה היהודים ודתם הרי הוא כאנוס שהרי גדלוהו על טעותם כך אלו שאמרנו האוחזים בדרכי אבותם הקראים שטעו לפיכך ראוי להחזירן בתשובה ולמשכם בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה].

לעומת זאת, אדם שגדל בחינוך יהודי לתורה ומצוות, אצלו אותם הדברים ממש קבועים ופשוטים, אין לו איתם שום התמודדות או ניסיון, הלא כך אמר שלמה המלך בחכמתו: חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה. את היסודות שנעניק לילד בגיל הינקות, איתם יישאר עד זקנה ושיבה. אמנם העבודה הנדרשת מעמנו שלא נקיים את מצוות ה' רק מתוך הרגל, כטענת הנביא בשם ה': וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה.

ניסי יציאת מצרים הם יסודות האמונה והדת, על יסודות אלה קבע הקב"ה את עשרת הדברות באמרו 'אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם'. יסודות איתנים אלו אמורים לצקת אל לב הילד מקטנותו, סיפור יציאת מצרים מסייע בעדנו להכיר את בוראנו מינקותנו.

***

באשר לעניין השתיקה בתפילה, גם לאחר שנוכחים לדעת את החשיבות הרבה לנושא, מתוודעים לחומרת הדברים, מכל מקום ניכר לעין כי רבים וטובים עדיין מתקשים בזה, אם ננסה לבקש מאדם מבוגר שיקבל על עצמו שתיקה מוחלטת בכל שעת התפילה, פעמים רבות נשמע עד כמה קשה הדבר בעיניו, יהיה מוכן להתחייב לארבעים יום, או עד זמן מסויים, כאילו מדובר בסגולה כלשהי, אך לזמן בלתי מוגבל, נראה לו שאינו מסוגל, פעמים ישאל בתמיהה: מה... לכל החיים? לעולם? אף פעם לא אוכל לדבר יותר? בו בזמן שהורגל לעשות דברים קשים בהרבה בכל יום ויום ואינו חושב לרגע לחדול מהם בשלב מסוים בימי חייו עד זקנה ושיבה, אין זאת אלא משום שלא הורגל ולא חונך לזה מילדותו כמו לכל מצוות התורה.

חסד גדול נעשה עם בנינו אם נחנך אותם מינקותם למצוות מורא מקדש וכבוד התפילה, גם בזאת נלך בדרך ארבעת הבנים, **לשאינו יודע לשאול** נפתח לו – כשמביאים את הילד הקטן לבית הכנסת בראשונה נחנך אותו ונאמר לו שבבית הכנסת אין מדברים בשעת התפילה. **לתם** השואל מה זאת – נבאר לו יותר בחשיבות וערך מצווה זו, לפעמים נצטרך להוסיף לו שלא יקח דוגמא ממבוגרים ואף נשואי פנים שאינם מקפידים ואולי מזלזלים ח"ו. **לרשע** שבא בהתרסה מה העבודה הזאת לכם, יתכן ויבוא עם ראיות שונות מהכא ומהתם לשיטתו, נקהה את שיניו ונציג בפניו את האמת כמות שהיא, נבהיר לו שבכל הדורות היו "פקחים" שהוציאו עצמם מן הכלל. **לחכם** הבא לברר מה העדות והחוקים וכו', נרחיב את דעתו ונראה לו את מקורות הדברים מדברי חז"ל ומגדולי הפוסקים וצדיקי הדורות, עד שבכל פעם שיימנע משיחה בטילה ידע ויבין כי מקיים בזה כמה וכמה מצוות לכבוד ה' יתברך וזוכה לקדש שם שמיים.

כך נזכה לחנך את צאצאינו, לנטוע יראת ה' בלבבם, להרבות כבוד שמיים לדורות עולם.

צידה לדרך

... אין ראוי לאמת להיות ביישנות ופחדנות ותחזק ותאמץ לבך שלא תפחד משום איש ולא תבוש רק תקיים השו"ע 'וגוערין בו', ואין חילוק מי שהיה צריך לגעור בו בפרט למדברי ברבים אזאם מוחה בידם וגורם לרבים ע"י תוכחתו שיענו אמן אז זכות הרבים תלוי בו, והגם שתראה איש קדוש וצדיק מדבר בשעת חזרת הש"ץ, ח"ו שיקח ממנו ראיה כי אפי' בא אליהו אין שומעין לו לבטל דבר אחד מגמ' ושו"ע. שומר אמונים ח"ב מאמר פתחו שערים פ"ד - יומא

הווי אומר, 'חירות' אינה בהכרח פחות עמל ויגיעה, חוסר עול, חופשיות ושחרור וחיי נוחות, 'חירות' היא הצבת האדם או הבעל חי במקומו השורשי והטבעי, זהו בן חורין.

אפשר להאריך הרבה בנושא אולם אתה נראה לי איש משכיל, ביכולתך להבין את הנקודה בקצרה, מהותו העיקרי של היהודי היא הנשמה שבקרבו, החלק אלוק ממעל שפועמת בתוכו, להבדיל אלפי הבדלות מהגוי שעיקר מהות חייו הוא למלא את תאוות לבו וחיי גופו, נשמת היהודי דורשת להיות קרובה יותר אל בוראה, להתרחק עד כמה ששייך מחיי החומר וטיפוח הגוף ולחיות חיי תורה ומצוות, זהו בקצרה מהותו האמתי של חיי היהודי בעולם.

מאחר שכך, מכיוון שהגענו להבנה כי חירות אמיתית היא להצמיד את האדם למצבו הטבעי והמקורי, כל דבר שמרחיק אותו מחיים אלה, הם היפך חירותו, לעומת זאת כל מה שמסייע בעדו ומקרב אותו אל רצון ה' ומצוותיו זוהי חירות אמיתית ושורשית.

כששמעו בני ישראל במצרים שהם עתידים לצאת משם, הם ידעו היטב לקראת מה הם הולכים, הלא כך אמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה בסנה 'בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה', לא מדובר בשחרור גופני, חיי נוחות ופריקת עול ושעבוד, הם יוצאים מעול ושעבוד למצרים צוררים, חדלים להיות נתונים תחת עול טומאת מצרים, שקועים במ"ט שערי טומאה שהוא ההיפך הגמור מחירות עבור הנשמה הפועמת בקרבם, יוצאים הם לחירות עולם, לחיות את חייהם הטבעיים האמתיים השורשיים, דבקים בקב"ה בתורתו ובמצוותיו. אולם רשעים אלה לא היו חפצים בכך, בעיניהם עדיף חייהם העכשוויים הגופניים מאשר חיי רוח, לא היו חפצים לצאת ולקבל עליהם עול מלכות שמיים, עול תורה ומצוות, אכן כן, הם נותרו שם ונפלטו לחלוטין מהאומה הישראלית, ממצרים יצאו רק אלה שהיו חפצים לקבל על עצמם עול תורה ומצוות, אלה שרצו חירות אמיתית, הם יצאו לחירות עולם, ומהם נמשך עם ישראל לדורי דורות ולעולמי עולמים.

כשאנו מגיעים בכל שנה לחג הפסח וחוזרים אנו לראות את עצמנו כאילו יצאנו ממצרים, לאותה חירות אמתית הנושאת בקרבה חיי תורה וקרבת אלקים, זה לא סוד שהגוף מושך את האדם לתאוותיו ורצונותיו, המצוות הרבות המקיפות אותנו עוד בטרם פרוס החג, הזהירות מחמץ, השמירה האדוקה שהזכרת לכל פרטיהם ודקדוקיהם וביותר בעת החג עצמו, כל אלה רק מסייעים בידינו להבין ולהחדיר לתוך ליבנו פנימה, שאין אנו כפופים תחת חיי הגוף, רק חיים משועבדים לבוראנו יוצרנו, הם החיים הטבעיים והשורשיים שלנו ומהילא רק כך נחוש חירות אמיתית.

לשאלתך השנייה, האם כל זאת קשור לעניין האמונה, בוודאי שכן, מדוע? להגיע להכרה ותחושה אמיתיים בכל מה שדיברנו, אפשרי רק לאחר אמונה עמוקה כי בורא עולם הוא הבורא הוא המשגיח ואין כוח בלתו, כשמפנימים את כל זה, הלב יימשך אחר רצונו יתברך, כך בדיוק היה בעת יציאת מצרים, הלכו ישראל אחר השי"ת באמונה תמימה ושלימה, והקב"ה זוכר להם זאת לדורות עולם כדברי הנבואה: 'כֹּה אָמַר ה' זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה', לעומת אלה הנשארים שלא האמינו ולא היו חפצים בכך.

הבנת אותי פרויקה היקר? מחג הפסח קונים אנו קנייני נצח לכל ימות השנה, אנו מזכירים את יציאת מצרים בכל ימות השנה ביום ובלילה, החג הקדוש 'זְמַן חֵרוּתֵנוּ' ילמד אותנו לכל דבר הקשור בקבלת עול תורה ומצוות, גם אם זה קשה, נלך בכוח האמונה אחרי הקב"ה ונקבל על עצמנו עול תורה ומצוות, גם אם זה נראה בעינינו כארץ לא זרועה, זוהי החירות האמיתית.

למשל, כאשר אנו עומדים בתפילה ונראה לנו קשה לקבל על עצמנו שתיקה מוחלטת בכל שעת התפילה מתחילתה ועד סופה, זה נראה מעבר לכוחותינו, תוהים אנחנו איך נצליח לעמוד בכך, זה נראה ממש כ'אֶרֶץ לֹא זְרוּעָה', נהיה כמו החלק החמישי העיקרי של כלל ישראל שכן היו חפצים לצאת ממצרים, נלך אחר השי"ת באמונה תמימה, כך נזכה לצאת ממצרים לחירות עולם.

גיליון זה נתרם לזכר נשמתו הטהורה של
כ"ק מרן אדמו"ר הרה"ק רבי **חיים מאיר** זצוק"ל
בן הרה"ק רבי **ישראל** זצוק"ל
בעל **'אמרי חיים' מויזניץ** זי"ע
נלב"ע ט' ניסן תשל"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

יו"ל ע"י מערכת **'שומרי משמרת הקודש'**
לחיזוק והתעוררות בעניין שמירת הדיבור בשעת התפילה
פקס: 03-6180410 • דוא"ל: shmh5775@gmail.com